

Hoofdpijnenverslag van de internetconsultatie

Subsidieregeling Circulair Implementeren en Opschalen

Algemene informatie over de internetconsultatie

In het kort

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) bereidt een subsidieregeling 'circulair implementeren en opschalen' voor. De subsidie richt zich op circulaire projecten, waardoor materialen en producten langer en vaker gebruikt worden. Dit kan bijvoorbeeld door hergebruik, reparatie of opnieuw produceren van producten en materialen in plaats van de standaard productie-gebruik-afval keten. Deze subsidie helpt bedrijven bij het starten en opschalen van vernieuwende circulaire projecten.

De subsidie richt zich op midden- en kleinbedrijven (mkb) of samenwerkingsverbanden van mkb met grootbedrijf die circulaire activiteiten willen ondernemen in de productgroepen:

- elektronische en elektrische apparatuur;
- textiel;
- luier- en incontinentiemateriaal;
- herbruikbare bekertjes en maaltijdverpakkingen;
- meubilair.

Er kon worden gereageerd op de gehele regeling en de toelichting. Daarbij werden 2 specifieke vragen gesteld:

1. Verwacht u dat de regeling effect zal hebben op u of uw organisatie?
2. Sluit deze regeling aan op een behoefte binnen uw bedrijf?

Voor wie is deze regeling belangrijk?

- Mkb ondernemers die circulaire activiteiten willen ondernemen binnen de door IenW benoemde productgroepen.
- Consumenten, zij krijgen door de subsidieregeling meer circulaire keuzes.

Wat is het doel van de regeling?

Met de subsidie wil IenW bedrijven binnen een aantal productgroepen stimuleren om te kiezen voor circulair handelen, hun CO₂-uitstoot te verminderen en materiaal en energie te besparen in de productketen. Circulaire projecten of bedrijven kunnen momenteel niet altijd concurreren met traditionele lineaire bedrijven. Deze subsidie maakt concurrentie wel mogelijk, waardoor bedrijven eerder kunnen kiezen voor circulaire projecten in plaats van lineaire projecten. Ook kunnen zij bestaande circulaire activiteiten opschalen.

Reacties op hoofdlijnen

Indieners

Van 19 augustus tot en met 16 september 2024 kon worden gereageerd op deze regeling en de toelichting. Er zijn in totaal 67 unieke reacties ingediend (3 reacties zijn dubbel ingediend), hiervan zijn er 49 openbaar.

Indieners zijn:

- Bedrijfsleven(ca 67% van de reacties);
- Branche organisaties (circa 9% van de reacties);
- Kringloop/Repair cafés (circa 6% van de reacties);
- Regionale en lokale overheden (ca 4,5% van de reacties);
- Particulieren (ca 4,5 % van de reacties);
- Maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen (ca 3 % van de reacties)
- Afvalinzamelaars (circa 3% van de reacties);
- ATR (circa 1,5% van de reacties);
- Festivals (circa 1,5% van de reacties).

Algemeen beeld van de reacties

In onderstaand overzicht is een algemeen beeld geschetst van de reacties. Het sentiment van de reacties is nagenoeg unaniem positief over de voorgenomen subsidieregeling. Er wordt breed gedeeld dat de subsidieregeling een positief effect gaat hebben op circulaire bedrijven en bedrijven die circulaire activiteiten ondernemen. Daarnaast geven bedrijven aan dat de regeling aansluit bij hun bedrijfsbehoefte. Wel doen indieners suggesties over verbetering van de regeling.

De belangrijkste opmerkingen betreffen de volgende hoofdthema's:

- Toegang tot financiering en businesscase van circulaire bedrijven;
- Doorontwikkeling bestaande systemen;
- Ketensamenwerking;
- Doelgroepen subsidie;
- Reikwijdte subsidie;
- Kennisdeling;
- Vragen ter verduidelijking.

Reacties per thema

In onderstaand overzicht is een algemeen beeld geschetst, aan de hand van parafrases en citaten van de individuele reacties. Deze reacties geven uitsluiting de mening van de indieners weer.

Toegang tot financiering en businesscase van circulaire bedrijven

- De kosten van circulaire bedrijven zijn in de aanloopfase hoger dan van lineaire bedrijfsmodellen. Een circulair bedrijf moet veel extra kosten maken om een klant mee te krijgen. Goed dat deze regeling die kosten deels opvangt.
- Opstarten van circulaire projecten is vaak niet kostendekkend. Hulp hierbij is zeer gewenst.
- Er is al veel steun voor recycling en recyclingbedrijven maar de steun aan hergebruik blijft achter. De infrastructuur voor hergebruik ontbreekt nog.
- Deze regeling kan financiële onzekerheden deels wegnemen.
- Circulaire bedrijven hebben vaak moeite om de businesscase financieel rond te krijgen.
- Circulaire bedrijven zijn veelal aan het pionieren wat het rondkrijgen van de businesscase moeilijk maakt. Er zijn nog veel onzekerheden.
- Deze subsidie kan een zetje geven om schaarse middelen in een bedrijf in te zetten richting circulariteit.
- De regeling kan helpen met de toegang tot andere financiering.
- Het is belangrijk de fase te financieren en stimuleren waarin het bedrijf nog niet kostendekkend kan opereren.
- De subsidieregeling kan de toegang tot externe financiering ondersteunen.
- De marges in de circulaire sector zijn klein waardoor er weinig ruimte is voor investeringen of het nemen van risico's. Deze subsidie kan dit deels opvangen.
- Zorg dat de tijd die ondernemers nodig hebben om samen te werken aan een goede businesscase gefinancierd kan worden.

Doorontwikkeling bestaande systemen

- De regeling kan een positief effect hebben op het uitrollen van verschillende demonstratieprojecten.
- Standaard systemen werken vaak niet goed voor circulaire bedrijven. Voor de ontwikkeling van passende systemen is meer geld en tijd nodig. Deze subsidie kan helpen om dat goed in te richten.
- De regeling kan succesvolle pilots een laatste zetje geven in de goede richting. De pilots zijn vaak technisch haalbaar maar economisch is de businesscase er nog niet. De regeling biedt een tijdelijke ondersteuning in de transitiefase.

Ketensamenwerking

- De grootste circulaire uitdaging ligt niet bij de producten maar in de ketensamenwerking.
- Zorg dat je projecten financiert die ingaan op ketensamenwerking in plaats van technologie.
- Stel ketensamenwerking met een minimum aantal partners als voorwaarde voor toekenning van de subsidie.
- Zorg er voor dat de subsidie leidt tot implementatie van projecten en ketensamenwerking en niet alleen het onderzoeken daarvan
- Stimuleer ketensamenwerking door de kosten van die samenwerking (tijdsinvestering) te subsidiëren.
- Maak geld beschikbaar voor een procesbegeleider, ketenregisseur of projectmanager.

- De regeling biedt mogelijkheden om nieuwe samenwerkingen op te zetten.
- De subsidie kan ketensamenwerking goed ondersteunen.

Doelgroepen subsidie

- De regeling richt zich alleen op het mkb. Verbreed deze doelgroep zodat ook publieke en semipublieke bedrijven kunnen deelnemen.
- Includeer ook stichtingen in de doelgroep zoals een repair café, kringloop, kinderdagverblijf of zorginstelling.
- Includeer ook verenigingen en coöperaties in de doelgroep.
- Het doel van de regeling met betrekking tot reparatie kan ook worden bereikt via kringloopwinkels en repaircafés. Maak het mogelijk voor hen om deel te nemen.
- Betrek grote retailers in de projecten, eventueel met een incentive om op deze manier continue aanvoer voor mkb die aan hergebruik en reparatie doen te realiseren.

Reikwijdte subsidie

- Voeg substitutie toe als subsidiabele activiteit.
- Zorg dat ook schoenmakers subsidie kunnen krijgen.
- Zorg dat ook het inzetten van gerecyclede grondstoffen kunnen worden gesubsidieerd
- Breidt de productgroep herbruikbare bekertjes en maaltijdverpakkingen uit met het includeren van ook herbruikbare verzendverpakkingen. Waaronder b2b verzendverpakkingen.
- Zorg dat er in de projecten ook aandacht komt voor demontabel en reparabel ontwerp.
- Scherp de productgroep elektrische en elektronische apparaten aan naar apparaten met aankoopwaarde van <€100. Deze worden meer weggegooid dan duurdere apparaten.
- Subsidieer ook het behalen van bepaalde duurzaamheidscertificaten.
- Maak de subsidie ook toegankelijk voor onderzoek naar de schaalbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van hergebruik voor de industrie.
- Er is behoefte aan geld voor onderzoek naar de veranderende marktontwikkelingen in relatie tot circulaire bedrijven.
- Maak de subsidie ook toegankelijk voor duurzame productontwikkeling en bewustwordingscampagnes.
- Breid de categorie luier- en incontinentiemateriaal uit naar wasbaar maandverband, menstruatiecups en zoogcompressen.
- Voeg ook de productgroepen singel use papier/herbruikbaar papier toe.
- Inwoners moeten ook gestimuleerd worden om circulaire producten te kopen.
- Maak ruimte in de subsidieregeling voor het geven van voorlichtingen over het toepassen van producten zoals wasbare luiers.
- De subsidie richt zich te veel op levensduurverlenging, er is daarmee te weinig ruimte voor recycling in deze regeling.
- Leg de focus vooral op de mogelijke levensduurverlenging voor ingezameld afval voorafgaand aan recycling.

Kennisdeling

- Vind een vorm voor kennisdeling in de subsidieregeling
- Voeg een ingangseis toe dat in de aanvraag aandacht besteed wordt aan kennisdeling. Dat is passend bij het ondersteunen van bedrijven met publieke middelen.
- Er is een belangrijke rol voor educatie waarin mensen worden aangezet tot actie.

Vragen ter verduidelijking

- Wat bedoelen jullie met opnieuw produceren van producten en materialen?
- Vallen baby en kinderartikelen ook onder subsidie? Dit is deels meubels en deels textiel?
- Is de regeling toegankelijk voor kringlooporganisaties die een stichting zijn?

Overige reacties

Een aantal reacties valt onder de categorie 'overig'. Deze reacties hebben niet direct betrekking op deze internetconsultatie of zijn lastig onder te brengen in een hoofdthema. Wel is het belangrijk dat deze signalen worden benoemd. Het gaat om onderstaande signalen:

- De regeling biedt ook kansen voor mensen met afstand tot arbeidsmarkt in circulaire werkplaatsen.
- Gebruik een scorekaart beoordeling waarbij toekenning plaatsvindt op basis van de hoogste scores en niet op basis van volgorde van binnenkomst.
- Vraag een bewijs dat materialen en eindproducten bijdragen aan CO2-reductie en wettelijke productvoorschriften.
- Sluit voor hoogwaardige recycling aan bij de definitie zoals opgesteld in de Packaging and Packaging Waste Directive.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Het ministerie IenW is zeer positief over de brede steun onder de respondenten voor deze subsidieregeling. Deze steun geeft onder meer aan dat er een behoefte leeft bij de doelgroep voor deze regeling. Naast ondersteunende reacties zijn er ook vragen gesteld om verduidelijking of wijziging van de paragraaf. De reactie hierop is hieronder opgenomen.

Verzoek tot wijziging paragraaf

Het verzoek om de reikwijdte van de paragraaf uit te breiden naar andere productgroepen is niet overgenomen. Er is voor de geselecteerde productgroepen gekozen omdat deze in het Nationaal Programma Circulaire Economie zijn aangeduid als prioritaire productgroepen. Daarbij adviseert het Adviescollege Toetsing Regeldruk tegen het uitbreiden van de reikwijdte van de productgroepen (zie de Nota van Toelichting onder de kop 'regeldrukeffecten').

Ook het verzoek om de reikwijdte van de subsidiabele activiteiten uit te breiden naar onder andere substitutie van fossiele grondstoffen, toepassing van recycalaat, duurzame productontwikkeling, ontwerp, bewustwordingscampagnes en onderzoek naar marktontwikkelingen wordt niet overgenomen. De effectiviteit van de paragraaf vermindert bij toevoeging van te veel activiteiten. Er is daarnaast voor gekozen deze paragraaf te richten op activiteiten die nog niet via andere subsidieregelingen gestimuleerd worden. De genoemde activiteiten kunnen (deels) elders worden

gesubsidieerd, bijvoorbeeld via de subsidiemodule Versnelde klimaatinvestering in de industrie (VEKI) of de Demonstratie energie- en klimaatinnovatie (DEI+).

Het verzoek om kennisdeling te stimuleren is overgenomen in artikel 3.14, tweede lid. Hierin is opgenomen dat subsidieontvangers ten behoeve van openbare kennisdeling bij de vaststellingsaanvraag een samenvatting van het project moeten aanleveren.

Het verzoek om ketensamenwerking als voorwaarde te stellen voor toekenning van een subsidie is niet overgenomen. De noodzaak van ketensamenwerking is in veel reacties benadrukt. De subsidie biedt nadrukkelijk ruimte voor projecten ingediend door een samenwerkingsverband van ondernemingen (mkb en grote ondernemingen) en andere partijen die een economische activiteit uitoefenen. Er wordt daarnaast ook meerwaarde gezien in projecten die op organisatieniveau van één onderneming plaatsvinden. Deze projecten worden zodoende niet uitgesloten.

Verduidelijking

Uit de reacties blijkt veelvuldig dat samenwerking gewenst is tussen bedrijven en andersoortige privaatrechtelijke rechtspersonen zoals stichtingen, coöperaties en verenigingen, zoals rechtspersonen die repair cafés exploiteren. Daarbij leeft de vrees dat een dergelijke rechtspersoon niet als onderneming geldt. Het exploiteren van een repair café is een economische activiteit. De betreffende rechtspersoon kan daarom subsidie aanvragen op grond van deze paragraaf. Daarnaast is de wens uitgesproken dat gemeentelijke afvalverwerkingsbedrijven kunnen deelnemen. Een dergelijke onderneming zal doorgaans als grote onderneming kwalificeren. Zij kan deelnemen in een samenwerkingsverband, mits daarbij is voldaan aan de eis dat daaraan minstens twee mkb-ondernemingen deelnemen. Dit is verduidelijkt in de toelichting op artikel 3.4.

Vervolgproces

Alle reacties die binnen zijn gekomen, zijn geanalyseerd en samengevat in dit verslag. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft de reacties verwerkt en voorzien van een inhoudelijke reactie.

De regeling is reeds gepubliceerd. De regeling treedt in werking op 30 januari 2025. De subsidie gaat dan ook open op 30 januari 2025.